

Tge munta il patg da Lisboa?

Ambassadur Benedikt von Tschärner analysescha

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Ils 13 da december 2007 han ils schefs dals 27 stadis commembers da l'Uniun europeica (UE), sco er ils schefs da lur regenzas e lur ministers da l'exteriur, firmà il patg da Lisboa. Cun quest lev'ins render l'UE pli democratica, pli transparenta e pli abla d'agir.** Lezza è fundada sin il dretg internaziunal classic; perquai duvrava il patg la ratificaziun tras mintga commember. Suenter ina procedura lunga e spinusa è'l finalmain ratifitgà; el entra en vigur da chalonda december 2009. Las discussiuns senza fin han tuttina manà dus avantatgs: Il patg menziuna explicitamain il dretg da mintga stadi da sortir da l'UE, e questa ha confermà la neutralitad tradiziunala da quellas naziuns commembras che na fan part da nagina alianza. Questa davosa attestaziun en tutta furma pertutgava l'Irlanda, ma igl è cler ch'ella vala era per tschels commembers neutrals, pia l'Austria, Cipra, Finlanda, Malta e Svezia. Il patg funda dus posts novs, numnadamain la presidenza dal Cussegl europeic (CE) e l'auta represchentanza da l'UE per la politica exteriura e da segirezza. Ils 18 da november han ins elegì las persunas che duain surpigliar lezzas funcziuns. President dal CE vegn *Herman van Rompuy*, ussa primminister beltg; auta represchentanta vegn l'Englaisa Catherine Ashton, commembra da la Cumiessiun europeica. Tge munta il patg nov per la Svizra e sia politica europeica? Questa dumonda è vegnida tractada ils 20 da november da *Benedikt von Tschärner* (Genevra), anteriur ambassadur tar l'OSCE a Vienna e l'UE a Bruxelles sco er a Paris; la Societad svizra da politica exteriura* ha gist publictà sias ponderaziuns. I suonda la

quintessenza da l'artitgel en versiun rumantscha.

Pliras sfidas per la Svizra

L'emprim fa l'autur endament «las numerusas proceduras che superan daditg il champ internaziunal e surpiglian blers elements statals, numnadamain las politicas cuminaivlas (agricultura, commerzi exteriur, concorrenza euv.), las decisiuns dal CE cun maioritads qualificgadas, ils plets en chapitel e las cumptenzas da controlla dal Parlament europeic (PE) (...), la rolla dal tribunal europeic, l'uniun monetara euv.». Nov è che «decisiuns cun maioritad qualificgada (...) èn pussaivlas en las domenas suandontas: ambient, energia, agricultura, protecziun civila, segirezza interiuira (...). Plinavant rinforza il patg l'influenza dal PE, il qual sto approvar tuttas cunvegns internaziunalas cun stadis ordaifer l'UE [pia era cun la Svizra, G. S.-C.]. Finalmain duain ins promover la cooperaziun cun ils 27 parlaments naziunals (...). L'UE giuda oramai da la persunalitad giuridica; perquai pudes's la vegnir senza commembra d'organisasiuns internaziunalas (...). Cun il princip da maioritad qualificgada vengnan singuls stadis a sa chattar en la minoritad; d'els n'astg'ins pia betg spetgar bler enclieg per giavischs spezial da la Svizra (...). Sin questa vegn a crescer il squitsch per ch'ella surpiglia las normas giuridicas, l'uscheditg 'acquis communautaire', svelt ed il pli pussaivel senza reserva.» Il patg da Lisboa munta pia pliras sfidas per la Svizra; questa sto reponderar sia tenuta areguard in'organisasiun internaziunala limitrofa cun bunamain ina mesa milliarda umans.

* **Adressa:** Dr. iur. Ulrich E. Gut, Poststr. 35, 8700 Küsnacht.
Posta electronica: ueg@ueg.ch.
Internet: www.sga-aspe.ch

Forum da discussiun

Questa rubrica stat a dispusiziun a lecturas e lecturs per s'exprimer davart temas actuals e brisants. Las contribuziuns ston esser signadas cun l'entir num e s'abstegnair d'invectivas personalas. La Quotidiana publicgescha mo chartas da lectur scrittas en rumantsch e fa senza

naginas translaziuns. Vos resuns e Vosas reacziuns sin artitgels publictgads en La Quotidiana pudais Vos trametter per e-mail «redaktion-lq@suedostschweiz.ch», per fax. 081 920 07 15 u per Posta a la Redacziun da La Quotidiana, caum postal, 7130 Glion.